

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Vallonskolan 2025

Inledning

Vallonskolan är en 4-9 skola. Skolan består av totalt 231 elever. Skolan är organiserad i fyra arbetslag. Skolans elevhälsoteam består av skolkurator, skolsköterska, speciallärare, specialpedagog och SYV. Skolan leds av en rektor som delas med Vretaskolan samt en biträdande på 100%, en på 90% och en på 80%. Från och med hösten 2025 blev Vallonskolan, Vretaskolan och anpassad grundskola ett skolområde med en ansvarig rektor.

Planen omfattar Vallonskolans främjande, förebyggande och åtgärdande arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling under 2025, samt en utvärdering av föregående årsplan.

Vision

På Vallonskolan ska alla elever och vuxna känna sig trygga. Vi skapar tillsammans en miljö där vi kan utvecklas och känna glädje och lust att lära oss nya saker. Vi utgår från ett demokratiskt förhållningssätt och visar respekt för allas lika värde. Vårt mål är att alla elever ska växa upp och formas till självständiga och trygga individer.

Lagstiftning

Diskriminering och trakasserier regleras i Diskrimineringslagen (2008:567) och kränkande behandling i Skollagen (2010:800). Arbetet tar utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter. Utrednings- och åtgärdsskyldighet föreligger för skolan vid kännedom eller påtalande av diskriminering och kränkande behandling. Om skolan inte vidtar skäliga åtgärder, brister i dokumentation eller om skolans plan inte lever upp till lagstiftningens krav, kan huvudman åläggas att betala skadestånd eller diskrimineringsersättning till utsatt elev.

Diskriminering

Diskriminering är enligt lagstiftning när skolan på osakliga grunder missgynnar eller negativt särbehandlar en elev kopplat till en eller flera diskrimineringsgrunder. Dessa grunder är kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder.

Trakasserier

Trakasserier är uppträdanden som kränker en elevs värdighet. För att klassas som trakasserier skall uppträdandet ha samband med en eller flera diskrimineringsgrunder. Trakasserier kan vara fysiska, verbala, psykosociala eller ske via texter och bilder. Såväl elever som skolpersonal kan göra sig skyldiga till trakasserier.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är i likhet med trakasserier, uppträdanden som kränker en elevs värdighet fysiskt, verbalt, psykosocialt eller genom texter och bilder. Skillnaden är att kränkande behandling inte kopplas till diskrimineringsgrunder. Såväl elever som skolpersonal kan göra sig skyldiga till kränkande behandling. Mobbning kan ses som en form av kränkande behandling, som innebär ett upprepat negativt beteende mot en elev.

Barnkonventionen – svensk lag

Barnkonventionen ger en definition av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i världen. Sverige ratificerade Barnkonventionen 1990 och 1 januari 2020 blev Barnkonventionen lag. Detta innebär att Barnkonventionen tas in i den nationella lagstiftningen. Den får därmed samma rättsliga status som andra nationella lagar. Artiklar i Barnkonventionen som är speciellt viktiga i arbetet för att förebygga kränkande behandling och diskriminering är Artikel 2: Rätten att inte diskrimineras utifrån ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i livet.

Skolans arbete

Skolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan beskrivas utifrån tre olika nivåer; främjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

Främjande arbete

Det främjande arbetet riktas mot alla elever utan förekommen anledning, som en naturlig del i skolans verksamhet. Det arbetet ska genomföras av alla vuxna på skolan, i alla möten med eleverna. Skolans plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling presenteras på klassråd, vårdnadshavarmöten, elevråd, arbetsplatsträffar och vid introduktion av nyanställd personal.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet görs i fyra steg.

1. Kartlägga/undersöka risker för diskriminering och kränkande behandling.
2. Nulägesanalys av orsakerna till riskerna.
3. Sätta upp mål och genomföra åtgärder för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.
4. Följa upp och utvärdera arbetet i denna plan.

Åtgärdande arbete – Anmäla, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Östhammars kommuns skolor följer kommunens handlingsplan vid upplevd diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Vid misstanke eller påtalande av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling föreligger en skyldighet att skyndsamt påbörja en utredning, utan krav på bevisbörda. I Östhammars kommun används det digitala verktyget KB process/Drafit för att rapportera och utreda kränkande behandling.

Vårdnadshavare uppmanas att ta kontakt med skolan vid misstanke om att någon av skolans elever blivit utsatt. Samtliga vuxna på skolan har ett ansvar för att arbeta mot diskriminering,

trakasserier och kränkande behandling. Elevhälsan har en viktig roll som stödande och vägledande i det arbetet.

Ansvar och delaktighet

Elever

Elevernas deltagande i det förebyggande arbetet är viktigt och delaktighet, i enlighet med ålder, ska ingå i likabehandlingsarbetet. Elevrådet diskuterar löpande värdegrundsfrågor och träffas ungefär en gång i månaden.

Samtliga klasser genomför trygghetsenkäten och elevrådet tittar på resultaten och bidrar med åsikter om vad de tycker är viktigt i arbetet framåt. De yngre klasserna arbetar också med trygghetskartor där eleverna markerar områden på skolan som de tycker känns otrygga.

Skolpersonal

Utifrån den information som vi får i den sammanställda trygghetsenkäten väljer personalen ut prioriterade områden att jobba vidare med på skolan. Skolans personal arbetar också främjande och förebyggande som rastvärdar, lunchvärdar och bussvärdar. Personalen på skolan gör sig tillgängliga bland elever i korridorer och arbetsrummen är placerade vid elevernas uppehållsrum så det alltid finns vuxna i närheten som eleverna kan kontakta. Våra elevcoacher finns i kafeteria, korridorer och uppehållsrum.

Mentor

Mentorer har ett övergripande ansvar för sina mentorselever och har en tät kontakt med vårdnadshavare. Inför skolstarten ringer mentorerna hem till vårdnadshavarna för att hälsa eleverna välkomna tillbaka till ett nytt läsår och för att höra om det finns något som de behöver känna till och ta särskild hänsyn till när eleverna kommer tillbaka till skolan. När nya elever börjar i klassen ringer mentor till vårdnadshavare.

Mentorerna ansvarar för värdegrundsarbete på mentorstid. Det kan till exempel vara att gå igenom planen mot diskriminering och kränkande behandling, arbeta med ordningsreglerna (kallas för trivselregler i kommunikationen med elever) eller arbete kopplat till ett fokusområde i årshjulet. Mentorerna ansvarar också för att följa upp sina mentorselevers närvaro tillsammans med elevhälsoteamet.

Elevhälsan

Elevhälsan arbetar främjande och förebyggande och samverkar med elever, vårdnadshavare och övrig personal. Elevhälsan ser kontinuerligt över elevers frånvaro tillsammans med mentorerna, utreder samt följer upp orsaker till denna. Elevhälsans professioner arbetar medvetet för att utveckla och upprätthålla gott samarbete med vårdnadshavare. Inför uppstart av nytt läsår träffar elevhälsan elever och vårdnadshavare som gynnas av förförståelse och samsyn kring skolsituationen. Elevhälsans personal arbetar aktivt för att göra sig tillgängliga för eleverna på skolan, med syfte att öka elevernas tillit till vuxna samt att vara ett psykosocialt stöd för eleverna under skoltid.

Skolledning

Skolledning gör lektionsbesök och rör sig i elevutrymmen för att skapa relation med eleverna samt få en bild av hur eleverna på skolan har det. Skolledningen leder arbetet och är en del av elevhälsoteamet. Skolledningen styr arbetsgruppernas arbete och träffar också elevrådsrepresentanterna kontinuerligt och samarbetar med dessa. Rektor fattar beslut om när kränkningar ska utredas och delegerar uppdraget till kurator på skolan. Skolledningen tar sedan del av statistik och kan se var kränkningar oftast sker och vilken typ av kränkningar det är. Utifrån den informationen kan skolledning förstärka med vuxna där behovet är störst.

Kartläggning och nulägesanalys

I arbetet med kartläggning och nulägesanalys har skolan genomfört en enkät om trygghet och trivsel som eleverna svarat anonymt på. Personalen har involverats genom arbetslagsdiskussioner där enkätsvaren har analyserats. Utöver detta träffas personal och diskuterar nuläget i arbetslagen utifrån de elevsamtal och observationer som görs i det dagliga arbetet. Elevrådet tar del av resultaten och elevhälsoteamet gör en mer djuplodande analys av enkätsvaren. Utifrån sammanställningen av enkäten väljs prioriterade förbättringsområden och mål och aktiviteter sätt upp för det fortsatta arbetet.

Skolans nulägesanalys

Skolgården är en utmaning avseende översikten. Det krävs att rastvärdar rör sig runt skolbyggnader och fler vuxna skulle behövas än vad som i dag är gällande. Runt King-planerna och multiarenan uppstår en del konflikter, vilket är en bild som bekräftas av eleverna på mellanstadiet genom de trygghetskartor som de har fyllt i. Ett försök att åtgärda detta är att skriftliga regler angående King-planerna har formulerats och att olika årskurser har tillgång till multiarenan olika veckodagar. För att fullt ut kunna upprätthålla regler och rutiner behöver personalbemanningen på raster öka.

Kiosk och uppehållsrum har öppet vissa tider och är ett uppskattat inslag i rastmiljön för högstadiet. Upphållsrummet används dock mest av vissa elevgrupper och företrädesvis killar. Detta har försökts åtgärdas genom att införa nya ordningsregler samt att förändra möbleringen med fler och mindre sittgrupper i uppehållsrummet samt ta bort det ena pingisbordet men även genom att vuxna är tydligare med förväntningarna på ordning och med att betona att alla måste kunna känna sig bekväma med att nyttja uppehållsrummet.

Det har noterats en brist på respekt för ordningsreglerna (trivselregler) i rastmiljön. Det gäller både hanterandet av möbler, nedskräpning samt ett språk mot varandra som är nedsättande.

Inför detta skolor gjordes en stor klassförändring för åk 9, då man slog ihop två klasser till en. Det framgår tydligt av enkäten att eleverna i åk 9 upplevt denna förändring negativt. De ger tydligt uttryck för försämrad tillit till lärare och möjlighet att påverka hur de ska arbeta på lektionerna, samt försämrad arbetsro och försämrad känsla av trygghet. Det bekräftas av trygghetscoachernas bild av att flera elever i åk 9 drar sig för att gå på lektionerna och att de i hög utsträckning vill gå ut från lektionerna och arbeta utanför klassrummet.

Eleverna i åk 9 uttrycker dock i enkäten att de i hög utsträckning har någon vuxen som de är trygga med och kan vända sig till i skolan.

Arbetsron på lektionerna tas upp av arbetslagen och elevhälsan som ett tydligt generellt förbättringsområde för hela skolan. Även eleverna på mellan- och högstadiet signalerar i enkäten att många elever saknar arbetsro på lektionerna.

Sporthallen är ännu en utmaning som kvarstår ur en trygghetssynpunkt. Det är nu fyra skolor som utnyttjar den dagtid. Elever från och med lågstadiet till gymnasiet har sin idrott där. Det är minimalt med tid mellan lektionerna och yngre och äldre elever möts i omklädningsrummen. Omklädningsrummen delas även med allmänheten. Lärarna som också har kort tid för förberedelser innan lektionen hinner inte alltid med att finnas som vuxna i omklädningsrummen. Detta bidrar till oro bland eleverna i omklädningsmiljön och att få elever duschar efter idrotten. Skolledning har vid ett flertillfälle lyft behovet av draperier eller skiljeväggar i duschrummen och in mot hallen för att trygga eleverna, eftersom det framgått i tidigare enkäter att detta är ett problem. Eftersom skolan hyr lokalerna så styr vi inte över detta. Vi har påtalat behovet men inte fått gehör för våra önskemål. Ärendet kvarstår som ett stort behov då det sker kränkningar samt bidrar till elevernas otrygghet och oro för kränkningar.

Elevernas åsikter och tankar

Total svarsfrekvens för trygghetsenkäterna 2024 på skolan är 70%, vilket är en försämring mot föregående år då svarsfrekvensen var 83%. Detta förklaras med att en klass på mellanstadiet (åk5) och en klass på högstadiet (åk7) inte gjort enkäten alls.

79% av eleverna uppger att de helt och hållet eller till stor del känner sig trygga i skolan. Pojkar högstadiet 88% och flickor högstadiet 59%. Pojkar mellanstadiet 91% och flickor mellanstadiet 75%. 4% känner sig inte alls trygga.

De platser på skolan som eleverna upplever sig minst trygga på är toaletter och korridorer/rastutrymmen, klassrummen, omklädningsrum och duschar i idrottshallen.

71% upplever att de sällan eller aldrig blir illa behandlade av andra elever. Pojkar högstadiet 83% och flickor högstadiet 79%. Pojkar mellanstadiet 71% och flickor mellanstadiet 59%.

10% upplever att de ofta eller alltid blir illa behandlade (pojkar högstadiet 5% och flickor högstadiet 10%. Pojkar mellanstadiet 9% och flickor mellanstadiet 11%).

Det vanligaste är att känna sig illa behandlad verbalt genom hot, kränkande ord och kommentarer eller fysiskt genom knuffar eller slag.

Vad gäller att bli illa behandlad av lärare eller annan vuxen på skolan uppger 5% att det händer ofta eller alltid. Pojkar högstadiet 8% och flickor högstadiet 7%. Pojkar mellanstadiet 0% och flickor mellanstadiet 7%. Det handlar om att de fått ta emot otrevliga kommentarer, blivit orättvist behandlade samt även att bli tillsagd med fula ord.

75% av eleverna känner att de alltid eller ofta har en vuxen på skolan som de känner sig trygga med och kan vända sig till. Pojkar högstadiet 88% och flickor högstadiet 59%. Pojkar mellanstadiet 85% och flickor mellanstadiet 68%.

På frågan om arbetsro i klassrummet svarar 50% att det alltid eller ofta är arbetsro. Pojkar på högstadiet 63% och flickor 41%. Pojkar på mellanstadiet 49% och flickor på mellanstadiet 46%. Den värdet betyder att det är hälften av eleverna som upplever att det inte är arbetsro på lektionerna.

Elevernas egna förslag på vad som skulle förbättra trygghet och trivsel på skolan är följande:

- Bättre mat
- Längre raster och pauser mellan lektionerna
- Att kiosken är öppen oftare och även för elever i åk 6
- Fler vuxna ute på rasterna. Framförallt vid multiarenan och kingplanerna

De trygghetskartor som årkurserna 4-6 har fyllt i visar en viss otrygghet kopplat till multiarenan och Kingplanerna. Det framgår även att huvudkorridoren där högstadiet tidigare spelade pingis var en otrygg plats för eleverna på mellanstadiet. Detta har nu delvis åtgärdats genom att ta bort pingisbordet och ersätta det med soffgrupper. Även matsalen anges som en otrygg plats av eleverna. Toaletterna och omklädningsrummen i idrottshallen upplevs fortfarande som väldigt otrygga platser av eleverna på mellanstadiet.

Mål och uppföljning

Målen tas fram utifrån kartläggningar och den nulägesanalys som gjorts.

Uppföljning av planens mål sker årligen och utifrån denna upprättas en ny plan. Ansvarig för detta är skolans rektor.

Prioriterade mål [2024]

[Mål 1]

Trygga klassrum med god studiero.

Åtgärder

- Prata om ordningsreglerna kontinuerligt på mentorstiden

- Visa ut elever som stör ordningen vid upprepade tillfällen
- Följa lektionsstrukturen från Lyckas tillsammans
- Sätta upp "skrivbordsunderlägg" i alla klassrum

Utfall

Regler har tagits upp på mentorstid i början av terminen samt diskuterats på elevrådet. Dessutom tas ordningsreglerna (trivselreglerna) upp när det är aktuellt. Höstens nya regler blev inte fullt ut implementerade efter att förslaget om förbud mot godis och mobiltelefoner drogs tillbaka.

Oftast skickas elever ut i fem-tio minuter men inte längre stunder. Läraren kontakter någon via Teams som möter upp eleven om det skulle vara aktuellt med längre stunder.

Vid lektionsbesök ser skolledningen att delar av lektionsstrukturen från Lyckas tillsammans inte är fullt ut implementerad.

Skrivbordsunderläggen från "Lyckas tillsammans" finns inte i alla klassrum.

Åtgärderna har inte bidragit i så stor utsträckning som förväntat. Utmaningar gällande trygghet och studiero kvarstår i klassrummen. Målet bör därför kvarstå och nya aktiviteter/åtgärder kopplat till trygghet och studiero tas fram.

[Mål 2]

Trygga omklädningsrum och duschrum.

Åtgärder

- Rektor deltar i möten tillsammans med hyresvärd och andra skolor som nyttjar lokalerna

Utfall

Frågan är lyft tillsammans med Bruksgymnasiet. Rektor inväntar besked om möjligheten att allmänheten inte ska få tillgång till omklädningsrummet i idrottshallen. Ingen förändring är gjort i omklädningsrummen gällande möjligheten att duscha i eget bås. Ett förslag är framtaget och arbetet fortgår med finansiering under 2025.

Det är fortsatt svårt att trygga upp eleverna och målet bör kvarstå och nya åtgärder sättas in.

[Mål 3]

Förtroendefulla relationer mellan elever och vuxna på skolan.

Åtgärder

- Fokusgrupper med elever för ökad förståelse för enkätresultatet
- Fortsatt relationsutvecklande arbete med pedagogerna

Utfall:

Har genomförts av elevhälsan under Vt-24 i årskurs 5 för att få en djupare kunskap om deras upplevelse av otrygghet i skolan samt upprepade kränkningar. Eleverna delades upp i mindre grupper med blandat pojkar och flickor och samtalade tillsammans med mentor samt representanter från elevhälsan. Information från dessa samtal tillsammans med observationer och sammantagen analys från elevhälsan, bidrog till att rektor tog beslut om att förändra klasserna inför åk6 ht-24.

Det genomfördes under vt-24 även fokusgrupper för eleverna i åk 8 inför beslutad sammanslagning av de två klasserna i åk 8 till en klass i åk 9. Detta genomfördes av delar av elevhälsan med fokus på att relationellt stärka eleverna individuellt och i grupp och för att kunna hantera den beslutade förändringen socialt. Då många elever på förhand uttryckte farhågor om ökade kränkningar och konflikter i och med sammanslagningen av klasserna var detta fokus i samtalsgrupperna.

Tydlig minskning av rapporterade kränkningar från eleverna i åk6 under ht-24. Positiv förändring i känslan av trygghet hos eleverna enligt trygghetsenkäten, samt något ökad upplevelse av studiero i klassrummet enligt enkäten.

Utifrån farhågan från eleverna i åk8 om ökade kränkningar och konflikter mellan eleverna har de genomförda samtalen inför sammanslagningen varit gynnsamma, då de befarade konflikterna har uteblivit och eleverna inte rapporterat om ökade kränkningar. Dock uttrycker eleverna tydligt ett missnöje med beslutet i trygghetsenkäten utifrån upplevd försämrad delaktighet i att påverka undervisningen på lektionerna, studiero och stöd.

Målet bör kvarstå och nya aktiviteter/åtgärder kopplas till förtroendefulla relationer mellan elever och vuxna på skolan.

[Mål 4]

Goda rastmiljöer

Åtgärder

- Se över möblering i rast miljön inomhus
- Åldersblandade korridorer
- Diskutera eventuell fadderverksamhet
- Skolledning deltar på elevråd
- Diskutera elevmedverkan i fiket och rastboden
- Förebyggande konflikthantering
- Bildstöd i allmänna utrymmen

Utfall

Möbleringen i rastmiljön har följts upp vid ett flertal tillfällen under året. Till exempel har ett pingisbord tagits bort från utrymmet utanför cafét och möbleringen i uppehållsrummet har

setts över för att skapa en lugnare miljö i syfte att alla elever ska känna sig trygga. Ytskikt har målats om vilket skapat en trevligare fysisk miljö.

Åldersblandade korridorer har genomförts på högstadiet men endast till viss del på mellanstadiet.

Elevrådet har lyft upp önskemål om fadderverksamhet, men förslag på exakt hur det skulle kunna se ut är inte framtaget.

Elevrådet leds av biträdande rektor.

Ibland hjälper vissa elever till i caféet. Schema saknas dock för organisation kring att fler elever ska kunna hjälpa till i rastboden.

Ytterligare bildstöd behöver tas fram.

Ågärder som har genomförts har haft positiv inverkan, men ytterligare steg behöver tas varför målet bör kvarstå och nya aktiviteter/åtgärder tas fram.

Prioriterade mål [år2025]

Nuläge/behov	Mål 1	Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Elever och vuxna upplever bristande studiero och i viss mån även trygghet i klassrummen.	Trygga klassrum med god studiero.	Uppmärksamma, samtala och ingripa vid beteenden och händelser som påverkar trivsel och trygghet negativt.	All personal	Junidagar, augustidagar, höstlov, januari 2026
		Uppmärksamma och stödja beteenden som främjar trivsel och trygghet.	All personal	
		Regelbundet uppmärksamma och samtala om skolans trivselregler tillsammans med eleverna.	Mentor	
		Fortsatt implementering av lektionsplaneringen i Lyckas tillsammans	Lärare	
		Fortbildning i ledarskap inom "Lyckas tillsammans"	Lärare	
		Återkommande fadderverksamhet och gemensamma aktiviteter	Arbetslag	
Nuläge/behov	Mål 2	Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Eleverna upplever otrygghet i omklädningsrum och duschrum	Trygga omklädningsrum och duschrum.	Uppföljande möten med hyresvärdar och kultur och fritidsförvaltningen.	Rektor	Junidagar, augustidagar, höstlov, januari 2026

Nuläge/behov	Mål 3	Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Eleverna har låg tilltro till vuxna och en del av eleverna har ingen vuxen att vända sig till.	Förtroendefulla relationer mellan elever och vuxna på skolan.	Genomföra gruppstärkande övningar och samtal på mentorstid. I Veckobrevet informeras om gruppstärkande övningar och samtal som genomförs av mentor på mentorstiden. Kränkingsärenden finns som en stående punkt på EHT-dagordning när trygghetscoacherna kommer. Skolledning ser regelbundet över statistik i KB-Process tillsammans med elevhälsan. I samband med årlig elevskyddsround lyfts även frågor upp gällande trygghet och studiero.	Mentor Elevcoacher Skolledning Skolledning Skolledning	Junidagar, augustidagar, höstlov, januari 2026
Nuläge/behov	Mål 4	Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Eleverna upplever brister i flera rastutrymmen, både inomhus och utomhus.	Goda rastmiljöer	Rastvärdar ska röra sig över hela skolgården. Se över fortsatt behov av att måla om delar av allmänutrymmena. Tillsammans med elever se över material i rastboden. Genomföra aktiviteter som säkerställer att alla elever känner sig välkomna i uppehållsrummet.	Rastvärdar Elevcoacher Elevcoacher i samarbete med skolledning Elevcoacher	Junidagar, höstlov, januari 2026